

DE VISSERS DORPEN VAN CATALONIË

In de Catalaanse vissersdorpen komt al het goede van de zee samen. Je vindt er vissersdorpen uit ansichtkaarten, vissersdorpen met glamour en vissersdorpen met culinaire aspiraties. We gingen er mee op oesterexpeditie, werden ware bourgondiërs en ontmoetten een oude bekende van Dalí.

TEKST: ANNETTE SPAAN | FOTOGRAFIE: BELLEDESIGN, BRAM VAN DEN DOOL

I

“Ik heb graag de smaak van de zee in mijn mond,” zegt Agustí Bertomeu Ardit nagenietend. Zijn glim-oogjes stralen door de donkere glazen van zijn zonnebril heen. Zojuist heeft hij een oesterschelp geopend, het glibberende beest-je losgesneden en uit de schelp zijn mond in laten zwemmen. We zijn met hem op excursie naar de mossel- en oesterkwekerij van vissersdorp Sant

Carles de la Ràpita. We staan op een houten platform in zee, waar golven tegenaan kabbelen en hun zilte geur verspreiden. Op de grond ligt een druipend touw met grote trossen glimmende mossels, ernaast staat een stevige zwarte zak met oesters. Beide bungelden vijf minuten geleden nog onder water aan de rijen houten palen in de zee. Enthousiast gooit de kok de mosselen in de pan en begint deze heerlijk te bereiden met knoflook, limoen en witte wijn. Als een weekdier mij vanuit een oesterschelp aankijkt, aarzel ik even om hem kennis te laten maken met mijn maag. Maar al snel begrijp ik precies wat Ardit bedoelt.

Geen massatoerisme

Sant Carles de la Ràpita in de Terres de L'Ebre is geen klein vissersdorp waar we heen zijn gegaan voor de pittoreske plaatjes. Maar door de ligging in het zuiden van natuurpark Delta del Ebro is het er relatief rustig, kunnen we leuke excursies maken en op schiereiland Punta de la Banya bijzondere vogels spotten. Daarnaast crossen we in no time op onze fietsen door de omringende vlakke velden met rijst-akkers, zandduinen, lagunes en zoute moerassen. De keuken van Sant Carles de la Ràpita is een goede reden om hier stevig op de rem te trappen. “De oesters hebben door de samenkomst van de zee en het zoete water van de Ebro een unieke combinatie van zoet en zout,” aldus Ardit. En geserveerd met de speciale rijstsoorten uit de streek smaken de vis en de schelpdieren extra lekker.

Een halfuur noordwaarts en om de hoek van de Ebro Delta, ligt het traditionele vissersdorp L'Ametlla de Mar. Als we bij de haven arriveren, worden de net uit

zee geplukte sardientjes, garnalen, ansjovis en andere zeebewoners in kisten op de kade gesmeten. De octopussen steken hun lange, glibberige tentakels door de openingen naar buiten. Kreeften lijken met hun scharen onze kleding te willen verknippen en garnalen doen voor de visveiling nog even een poging terug in de zee te springen. In L'Ametlla de Mar is het massatoerisme op aangename afstand gebleven. Al struinend langs de terrasjes en door de kleine straatjes van het centrum, voelt het dorp gemoedelijk aan. Vanaf de door palmbomen omzoomde promenade op de klif, heb je een dromerig vergezicht over de zee. Zeilen, daar zouden we zin in hebben. L'Ametlla de Mar heeft namelijk zestien kilometer kust met ongerepte stranden, idyllische baaien met pijnbomen en water in blauwe ton sur ton tinten.

Feest voor de smaakpapillen

In Cambrils kunnen onze smaakpapillen zich alweer verheugen op bijzondere smaaksensaties. Cambrils noemt zich namelijk de gastronomische hoofdstad van de Costa Dorada. De reden dat we hier zijn. “Carme Ruscalleda kookt met niets anders dan onze olijfolie Mestral,” wordt mij in het dorp met trots verteld. De Catalaanse Michelin-kok heeft met haar twee restaurants samen vijf sterren verdiend. Ook Ferran Adrià schrijft in het boek ‘Cambrils, de zee, het land, de tafel’ lovende woorden in de introductie. In het gezelschap van zulke belangrijke meningen zitten we op de juiste plaats. In restaurant Macarrilla bestellen we voor de lunch de lokale specialiteit *fideus rossos*, gebakken zeevruchtsoedels. Een pastagerecht waarvoor een geconcentreerde bouillon van verse vis zoals zeeduivel, bidsprinkhaankreeft, zeepaling en krab wordt getrokken. Dit is de basis van het gerecht. We mengen de zeevruchtsoedels rijkelijk met aioli, proeven en sluiten ons onmiddellijk aan bij de rij van Cambrils fans.

In Port d'Aiguadolç, een van de havens van Sitges, wanen we ons ineens op Ibiza. Tegen de achtergrond van aanlegsteigers met bootjes, twinkelen honderden kleine lampjes om de stam en bladeren van palmbomen. Restaurants en barretjes wisselen elkaar af. In loungebar Nirvana stralen boeddha's serene rust uit en het interieur buiten is uitgelicht door felle roze en blauwe lampen. De achtergrondmuziek zou het leuk doen in de huiscollectie van de gemiddelde hippie.

Historische schatten

Met zijn ‘Internationale Filmfestival van Catalonië’, is

Sitges ook weer een beetje het Cannes van Spanje. Er wonen meer dan zeventig verschillende nationaliteiten en er hangt een kosmopolitische en mondaine sfeer. Je kunt een cocktail leren maken in Casa Bacardi, dineren in chique restaurants, winkelen in exclusieve shops en het uitgaansleven bruist met vlammen. Toch zijn we in de straatjes van het oude centrum en de indrukwekkende musea onmiddellijk terug in de tijd. De historische schatten worden er met militaire precisie bewaakt. Een belangrijk bezit is het stulpje van de geliefde Santiago Rusiñol, museum Cau Ferrat. Deze kunstschilder, schrijver en kunstverzamelaar verhuisde rond 1881 van Barcelona naar Sitges. Mede door zijn aanwezigheid en de (literaire) feestjes wemelde het er al snel van de kunstenaars. Museum Palau Maricel toevolgt met zijn prachtige stortvloed aan kleurrijke betegeling.

Spaanse Côte d'Azur

Calella de Palafrugell, Llafranc en Tamariu aan de Costa Brava in de Baix Empordà zijn vissersdorpjes zoals ze er uit horen te zien, als een dromerig schilderij. Ze zijn met elkaar verbonden door kustpaden en omringd door beeldschone baaien. Als we Calella de Palafrugell binnenrijden, hebben de huizen hun zondagse kleding aan en zijn de plantsoenen keurig gekapt. Massatoerisme en hoogbouw laat zijn lelijke gezicht niet zien. We proeven de Côte d'Azur.

Dan staan we in een ansichtkaart. In het hart van Calella de Palafrugell zijn witgekalkte huisjes elegant gedrapeerd langs een lange baai. Kleine inhammen met witte zandstrandjes liggen naast pittoreske minihaventjes. Visserij wordt er duidelijk niet meer bedreven en sommige oude vissershutten zijn inmiddels tweede huizen geworden van grootverdieners uit Barcelona. In de inham Port Bo struinen we door passages van de vissershuisen. Onder de witte bogen door zien we houten vissersbootjes op het witte strand liggen en golven tegen rotsen in de zee aan kabbelen. Verrukt kijken we om ons heen. Blij dat er aan de Catalaanse kust nog zulke dorpen bestaan.

Excentriek en exotisch

Van Calella de Palafrugell wandelen we naar het nabijgelegen dorpje Llafranc, waar villa's op de rotsen van de bijbehorende baai parmantig op het strand beneden neerkijken. In de kleine haven wachten bootjes om uitgelaten te worden. Llafranc had in de jaren zestig en zeventig de eervolle vermelding het Saint Tropez van Spanje te zijn. De legendarische feestjes in hotel Llafranch gaven het dorp een

reputatie waar beroemdheden van over de hele wereld meer van wilden weten. Nieuwsgierig glijden onze blikken over de oude glorie in hotel Llafranch, de muren behangen met zwart-wit foto's. Boven de bar hangt een grote afbeelding met Salvador Dalí en Manel Bisbe, oorspronkelijk één van de drie eigenaren. De excentrieke Manel was destijds door flamencodanseres Carmen Amaya uitgeroepen tot de 'zigeuner van de Costa Brava'. We proberen ons voor te stellen hoe beroemdheden als Dalí, Elisabeth Taylor, Kirk Douglas en Ava Gardner hier aan de bar hun exotische cocktails bestelden.

Van Llafranc kunnen we verder wandelen naar het derde en kleinste dorp, Tamariu. Het is één van de mooiste wandelingen die je aan de Costa Brava kunt maken, maar hij kost drie uur. Voor ons een acceptabel excuus om de auto te nemen. Aangekomen vinden we Tamariu aan een kleine, beschutte baai met rotsige uitlopers begroeid met pijnbomen. Er is slechts een handjevol huizen. Na een rustig terrasje met zicht op zee kunnen we het niet laten. We moeten even de zee in plonzen.

Surrealistisch universum

We eindigen onze reis op schiereiland Cap de Creus, in een vissersdorp dat tot inspiratie diende voor een indrukwekkende collectie kunstenaars. Grootheden als Marcel Duchamp, Pablo Picasso, Joan Miró en García Lorca, maar vooral Salvador Dalí. Voor hem was dit het mooiste plekje ter wereld. Niet velen kunnen in het door ons verkozen paradijs wonen, maar hij wel. Met zijn vrouw Gala kocht hij wat vissershutten in het nabijgelegen Port Lligat, dat ze onder begeleiding van zijn grootheidswaanzin uitbouwden tot hun eigen universum. Sinds 1997 is het huis een museum. Binnen worden we welkom geheten door een opgezette ijsbeer gedrapeerd met kettingen. Heel normaal als je bedenkt wiens huis we binnenlopen. In de woonkamer staan zijn geliefde zwanen, die altijd in de buurt van zijn huis zwommen. Eveneens opgezet, welteverstaan. Als we zijn voorraadkast met verf zien en het atelier betreden, lijkt het alsof hij elk moment kan terugkeren. Eigenlijk voelen we ons indringers in zijn domein.

De timmerman van Dalí

Later lopen we de Dalí-route in Cadaqués en bezoeken een aantal van de plekken die hij in zijn schilderijen surrealistisch heeft vertaald. Het lag dus niet alleen aan Dalí's krankzinnige fantasie, dit dorp heeft indrukwekkend fotogenieke kwaliteiten. De witte huizen aan de prachtige baai, de tientallen houten vissersbootjes op de golven ervoor, het sierlijke mo-

dernistische huis Casa Serinyana. Alles schreeuwt om een doek met penseel.

Via de kronkelige straatjes met de kunstgaleries komen we bij een fotoshowroom uit. We lopen naar binnen en zien een oude man druk in gesprek met een Amerikaans koppel. "Deze man heeft voor Dalí gewerkt!" vertaalt de vrouw verrukt aan haar echtgenoot. Wij spitsen onze oren. Voor ons staat Joan Vehí. Vijfendertig jaar lang was hij de timmerman van Dalí en maakte meubels voor zijn huis in Port Lligat, maar ook voor het kasteel van Dalí's vrouw Gala in Púbol.

Op een dag was Joan Vehí bij Dalí aanwezig toen deze een buitenlandse inwoner van Cadaqués over de surrealistische vloer had. Ontspannen begon de gast Dalí te fotograferen, totdat de beste man erachter kwam dat er geen rolletje in zijn camera zat. Stampvoetend gaf hij de camera aan Joan Vehí. De man stopte definitief met fotograferen, de fotocarrière van Joan Vehí begon. Hij was het die een aantal van de bekendste foto's van Dalí maakte. Bescheiden laat de oude man zijn foto's aan de muur zien. We proberen ons een voorstelling van de twee mannen samen te maken. Razend nieuwsgierig naar alles wat Joan Vehí over Dalí weet, maar waar hij nooit over zal spreken. ■

SABER MÀS. CATALONIE

SLAPEN

Cadaqués: Hotel Rocamar. Dit fijne hotel is mooi gelegen en heeft een geweldig restaurant. www.rocamar.com
Calella de Palafrugell: Hotel Sant Roc. Aangename sfeer in mooie loungeruimtes, schitterende ligging en een zeer smakelijk restaurant. www.sanroc.com
Sitges: Hotel Estela Barcelona. In dit kunsthôtel zijn elf door kunstenaars ontworpen unieke kamers. www.hotelestela.com

HEERLIJKE (VIS) RESTAURANTS

Sant Carles de la Ràpita: Can Batiste | **Cambrils:** Macarrilla en Mas Gallau | **Cadaqués:** Can Rafa, Casa Nita, Far del Cap de Creus (2 sterren) | **Llafranc:** Casamar (1 ster), El far de Sant Sebastià, Llevant (in hotel Llevant) | **Arenys de Mar:** Hispània

SCULPTUREN ARENYS DE MAR

De hooggelegen begraafplaats van vissersdorp Arenys de Mar is vanwege de mooie sculpturen zeker een bezoek waard. Vooral de beelden van Joseph Llimona zijn prachtig. Daarnaast inspireerde de rustplaats Salvador Espriu, de nationale poëet van Catalonië, tot het schrijven van 'Cementiri de Sinera'. Hij ligt er ook begraven.

GASTRONOMISCHE EVENEMENTEN

Menjar de Tast in Sitges, 27 september, www.clubdetast-sitges.com. **De gastronomische dagen van de Calamarenys**, 5 t/m 28 oktober, Arenys de Mar, www.arenysdemar.cat
Fòrum del Mar in Cambrils, 2013, www.forumdelmar.info

VISSEN ZOALS DE VOORVADEREN

Een leuke excursie in Sant Carles de la Ràpita is 'La Paupa'. Hierbij leer je vissen met de blote hand, zoals vroeger. Kijk voor deze excursie, een bezoek aan de mossel- en oesterkwekerij en andere uitstapjes op www.enlarapita.com.

MUSEA

Palamós: Museu de la Pesca. Interessant museum over de visserij, dat zich verzet tegen het leegvissen van de zee. www.museudelapesca.org
Sitges: Palau Maricel en Cau Ferrat, www.museusdesitges.cat

CADAQUÉS: EXPOSITIE JOAN VEHÍ

In het museum van Cadaqués is van 23 juni t/m half oktober (exacte sluitingsdatum is nog onbekend) de expositie 'Dalí en Cadaqués, een band vastgelegd door Joan Vehí'.

ESPAI DEL PEIX

In vissersdorp Palamós worden leuke proeverijen en showcookings van traditionele visgerechten gehouden. www.espaidelpeix.org

KUSTPADEN IN PALAFRUGELL

www.visitpalafrugell.cat